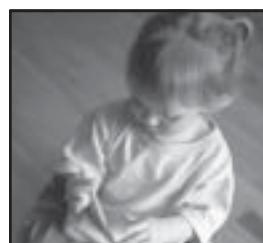

Roditeljski priručnik zaranu pismenost

Odjeljenje za osnovno i srednje obrazovanje Mizurija ■ Odjel za rano djetinjstvo

Odjeljenje za osnovno i srednje
obrazovanje MZURJA zahvaljuje
na saradnji «Parents as Teachers»
Nacionalnom Centru u nastajanju
ovog priručnika

Uvod

olimo vas da nam se pridružite u ovoj inicijativi za ranu pismenost jer ste vi *prvi i najvažniji učitelj rane pismenosti* vašeg djeteta. Kao roditelj, vi ste prvi učitelj vašem djetetu, i to je važna uloga. Učenje čitanja i pisanja su osnovna dostignuća za uspjeh vašeg djeteta u školi i kasnije u životu.

Odjeljenje za osnovno i srednje obrazovanje Mizurija zajedno sa široko baziranim grupama pojedinaca koji imaju iskustvo u predstavljanju ranog obrazovanja u Mizuriju, je razvilo skup standarda o tome što bi većina djece trebalo da znaju i da mogu uraditi do početka kindergarten nastave. Standardi su određeni za upotrebu raznih ljudi: roditelja, instruktora roditelja, zaposlenih u vrtićima, "Head Start" programu i učiteljima u državnim / privatnim školama itd., u raznim sredinama ranog obrazovanja. Oni su dosljedni aktuelnim istraživanjima i preporukama drugih državnih i nacionalnih inicijativa.

Sva djeca ne uče istom brzinom. Isto kao što priznajemo da su odrasli ljudi individualno različiti, mi takođe priznajemo da je varijabilnost kod djece normalna. Namjera standarda nije da se koriste kako bi se utvrdilo da li je dijete "spremno" da započne kindergarten, nego su to ciljevi koje roditelji trebaju koristiti u podržavanju razvoja pismenosti predškolske djece.

Kao roditelj vi možete vašom svakodnevnom interakcijom sa vašim djetetom izgraditi temelj za vaše dijete da bi ono pisalo i čitalo. Svakodnevno čitanje vašem djetetu izlaže ga raznolikosti riječi i pokazuje mu da da je čitanje zabavno! Kada mu čitate, pričate i kada slušate svoje dijete vi mu pomažete da razvije pozitivno umijeće pismenosti. Ovaj priručnik će sa vama podijeliti informacije o razvoju ovog važnog umijeća i strategija zasnovanih na istraživanju koje sugeriru kako dati svom djetetu najbolji start u umijeću pismenosti prije kindergartena. Najvažnija stvar je da vi i vaše dijete uživate u svakom susretanju sa čitanjem i pisanjem.

Podstičemo vas da kao roditelj radite sa predškolskim učiteljem vašeg djeteta, učiteljima iz vrtića, i/ili instruktorem za roditelje u pomaganju da vaše dijete razvije umijeće, stavove i navike da bi uspješno čitalo i pisalo. Roditelji i učitelji radeći zajedno mogu pozitivno uticati na razvoj djece. Naša je nada da će izvori i aktivnosti iz ovog priručnika biti od koristi vašoj porodici i da će naši i vaši napori rezultirati time da će sva djeca na početku kindergartena biti spremna da uspiju.

Takođe postoji i odjeljak o resursima u ovoj knjižici. Kada se uključite u aktivnosti pismenosti sa vašim djetetom, ovi će vam resursi pomoći da pronađete nove ideje i razne knjige koje ćete možda htjeti istražiti. Možete postaviti temelje tome da vaše dijete razvije doživotnu ljubav prema knjizi.

Za dodatne kopije ovog priručnika, kontaktirajte Missouri Department of Elementary and Secondary Education, Early Childhood Section na 1-573-751-2095 ili Parents as Teachers National Center na 1-866-PAT4YOU ili 1-866-728-4968.

Standardi pismenosti (ciljevi) za predškolske godine

Najvažniji dugoročni cilj naše inicijative za ranu pismenost je da se pomogne djeci da uspješno čitaju i pišu. Učenje čitanja i pisanja je jedno od najvažnijih dostignuća u životu. Obezbjediti da sva djeca postignu ovo dostignuće je odgovornost roditelja, zajednice i učitelja.

Dole su navedeni standardi (ciljevi) za pismenost prije kindergartena ("Pre-K") kao što su identifikovani od Odjeljenja za osnovno i srednje obrazovanje Mizurija, odjel za rano djetinjstvo.

- Izražava osjećanja i ideje na različite načine
- Koristi jezik da izrazi ideje, osjećanja, pitanja, ili da riješi probleme
- Sluša u različite svrhe
- Koristi pisanje kao sredstvo izražavanja/komunikacije
- Primjenjuje umijeće ranog čitanja
- Prati zvukove u jeziku

Standardi (ciljevi) za pismenost prije kindergartena

STANDARD (CILJ):

**Izražava osjećanja i
ideje na različite načine.**

Tražite od svog djeteta da ...	Vaše dijete već može ...	Možete podsticati svoje dijete ...
Izražava osjećanja i ideje kroz igru pretvaranja ("kao bajagi").	Pretvarati se da je vatrogasac, doktor, majka, otac, itd. Saradivati tokom igre sa drugima (npr. djeca rade zajedno da bi sagradili dvorac od blokova). Kreirati teme za igru sa drugima (npr. "Ja ću biti mama, ti si beba i mi idemo u kupovinu"). Pridavati emocije igri pretvaranja. "Ja sam doktor – žao mi je što si bolestan."	Opisite riječima šta je dijete uradilo i naučilo. "Kuhaš li večeru? šta spremаш?" Koristite prazna pakovanja po kući (igracke, hrana, magazini, itd., kao rezvizite za igru). Dajte djetetu jezički uzorak koji može koristiti. Vaše se dijete pretvara da vozi auto. Vi možete reći, "Hoćeš li nasuti benzin? Vruum! Vruum!"
Predstavi osjećanja i ideje kroz pokret.	Pretvarati se da se kreće, trči, skače, puže, poskakuje, kliže se itd., kao slon, avion, plesač, ptica, itd. Izraziti njegova/njena osjećanja kroz pokret (npr. skače od uzbudjenja ili udara stopalima kada je isfrustrirano).	Kažite svom djetetu "leti kao ptica," ili "hodaj kao slon."

Tražite od svog djeteta da ...	Vaše dijete već može ...	Možete podsticati svoje dijete ...
Predstavi osjećanja i ideje kroz muziku.	<p>Reagovati na različite vrste muzike (napr. Marširati na muziku, opustiti se na laganu muziku).</p> <p>Pridružiti se u pjevanju omiljenih pjesama, izgovaranju rima, igara sa prstima, itd.</p> <p>Kreirati muziku i pjesme (napr. promijeni riječi poznate pjesme, pretvara se da svira instrumente).</p>	<p>Ohrabrite svoje dijete da se kreće u ritmu muzike.</p> <p>Zajedno pravite instrumente i kreirajte pjesme. Uključite tihu muziku za opuštanje tokom obroka.</p> <p>Kreirajte svoje vlastite pjesmice uz pljeskanje rukama da bi navigli za vaš omiljeni tim.</p>
Predstavi osjećanja i ideje kroz umjetnost i izgradnju.	<p>Crtati ili bojiti slike i pričati drugima o svojim slikama.</p> <p>Graditi sa blokovima, Lego's, "tinker toys", itd., i reći, "Ja sam napravio(la) dvorac."</p> <p>Odgovoriti kada ga drugi pitaju o nekoj gradnji ili crtežu. Priručnik za roditelje</p>	<p>Kažite svom djetetu, "Ispričaj mi o ovoj slici."</p> <p>Obilježite stvari na crtežima vašeg djeteta.</p> <p>Napravite blokove od praznih kutija u kući. Gradite/kreirajte sa vašim djetetom i podstičite ga da opiše svoje kreacije.</p>

STANDARD (CILJ):

Koristi jezik da saopšti ideje, osjećanja, pitanja, ili da riješi probleme.

Tražite od svog djeteta da ...	Vaše dijete već može ...	Možete podsticati svoje dijete ...
Komunicira jezikom koji se govori kod kuće i ostali ga razumiju.	Koristiti engleski, španski, jezik znakova, ili bilo koji drugi maternji jezik u razne svrhe. Izraziti jezikom lične potrebe, sklonosti, i osjećanja.	Sačuvajte vaš jezik kojimgovorite kod kuće ali sarađujte sa školom svoga djeteta da bi mu pomogli da stekne neophodno znanje za učešće u zajedničkom obrazovanju u školi. Veličajte različitost vašeg djeteta i koristite je kao bogatstvo za svu djecu. Podijelite knjige/priče koje odražavaju vaše kao i ostala kulturna naslijeda. Vašem dvojezičnom djetetu bi moglo koristiti priče na obadva jezika.
Koristi jezik za pretvaranje ili kreiranje.	Pretvarati se riječima ili djelovanjem da je lik iz priče ili sa televizije. Izmisliti rime ili pjesme. Pričati prave ili izmišljene priče.	Izmislite smiješne riječi, priče, i igre koje uključuju rimovanje. Koristite pjesmice u svakodnevnim aktivnostima (spremanje igračaka, pranje ruku, itd.). Potičite svoje dijete da glumi likove iz priče riječima. Podijelite priče iz porodičnog naslijeda, i narodne priče. To pomaže djeci da shvate da neke priče potiču od pravih ljudi i opisuju stvarne događaje. Pripremite rekvizite za korištenje tokom pričanja priča (lutke od čarapa, plišane životinje, itd.). Učestvujte na organizovanim sastancima pričanja priča u biblioteci. Zajednički pravite knjige. Uvrstite i ime djeteta kao autora i ilustratora.

Tražite od svog djeteta da ...	Vaše dijete već može ...	Možete podsticati svoje dijete ...
Povede razgovor i prikladno odgovori u razgovorima i diskusijama sa odraslima i djecom.	<p>Postavljati i odgovarati na pitanja u cilju informisanja ili rješavanja problema.</p> <p>Odgovoriti na to kako se drugi osjećaju i izraziti zabrinutost.</p> <p>Podijeliti informacije i dati upute, posebno tokom igre.</p> <p>Uključiti se u naizmjenični razgovor.</p> <p>Postaviti pitanja zašto, šta, kad i gdje.</p>	Obezbijedite svom djetetu mogućnosti da vas obavijesti o svojim opažanjima, kazuje priče, crta slike, postavlja pitanja i izrazi zabrinutost.
Koristi kompletne rečenice različitih dužina.	Koristiti opisni jezik (npr. navesti boje, veličine oblike).	Proširite rečenicu svog djeteta. (npr. ako vaše dijete kaže, "Ovo je kamion." Vo možete reći, "Da, to je veliki, plavi kamion."

STANDARD (CILJ):**Sluša u različite svrhe.**

Tražite od svog djeteta da ...	Vaše dijete već može ...	Možete podsticati svoje dijete ...
Da prati jednostavne upute.	Pratiti upute iz 2 dijela, "Molim te skloni svoje bojice i idi do vrata." "Molim te pokupi svoje igračke, operi zube i obuci zelenu majicu."	Igrajte se igara koje uključuju konkretnе (specifične) upute kao što su "Pretvor se, pretvor se u" Kuhajte zajedno. Zapišite recepte koristeći riječi i slike. Napišite tabelu zadataka (npr. pranje zuba, sklanjanje igračaka) koja sadrži riječi i slike.
Pomno sluša čitanje knjiga i priča.	Reagovati na priče i knjige grimasama ili gestovima (smiješenje, smijanje, itd.) Reagovati verbalno na priču ili tekst.	Učinite čitanje ugodnim doživljajem za vašu porodicu. Pokažite uzbudjenje i interes za "čitanje" vašeg djeteta. Ne zaboravite da date komentar na njegove prikladne gestove i da pitate svoje dijete zašto mu se sviđa ta priča. Kad "čitate" priče zajedno, pričate sa svojim djetetom o tome šta ono "čita." Razgovarajte o likovima, mjestima i dogadjajima. Pitajte svoje dijete koja je njegova omiljena osoba, životinja ili dio knjige.
Sluša i uključi se u razgovor sa drugima.	Prikladno reagovati na riječi druge osobe u razmjeni ideja, komentara ili pitanja.	Razgovarajte sa svojim djetetom za vrijeme obroka i u drugo vrijeme kada ste zajedno.

Tražite od svog djeteta da ...	Vaše dijete već može ...	Možete podsticati svoje dijete ...
Odgovori na pitanja.	Odgovoriti na jednostavna pitanja (npr. "šta bi ti uradio(la) da padneš s bicikla i povrijediš koljeno?")	<p>Svakodnevno tražite od svog djeteta da odgovori na jednostavna pitanja (npr. "šta si ti radio(la) danas?")</p> <p>Postavljajte pitanja o pričama koje čitate zajedno. "Zašto je taj mali dječak dao svom prijatelju svoju najdražu loptu?"</p> <p>Postavljajte pitanja koja će povezati porodični izlet sa dogadjajem u priči. "Sjećaš li se kad smo mi išli na izlet?"</p>

STANDARD (CILJ):

Koristi pisanje kao sredstvo izražavanja /komunikacije.

Tražite od svog djeteta da ...	Vaše dijete već može ...	Možete podsticati svoje dijete ...
Eksperimentiše sa priborom i materijalom za pisanje.	Pokazivati početnu kontrolu pisanja, crtanja, i umjetničkog pribora (npr. koristi kist, olovku, ili marker funkcionalnim zahvatom; koristi suhe izbrisive markere ili kredu na tabli; koristi pribor za plastelin).	Obezbijedite material koji će podstaći vaše dijete da piše i crta. Po kući ostavljajte specijalne poruke za svoje dijete. ("Dobro jutro; Volim te; Izvini; želim ti divan dan.") On(a) će se možda pretvarati da vam "piše" odgovor. Obezbijedite posebno mjesto za pribor i materijal za crtanje/pisanje. Podstičite dijete da napravi čestitke za rođendan i nacrtanje slike, itd.
Ispisuje i crta škrabotine, oblike, slike, i slova.	Naškrabati simbole koji liče na slova i napisati neka slova. Nešto napisati i onda tražiti od nekog drugog da pročita. Pokušati da piše u razne svrhe (npr. spiskove, poruke, priče). Napisati kao deo igre (npr. dijete može reći "Ovo je moj spisak za kupovinu".)	Pokažite djetetu kako vi koristite zabilješke i spiskove za nabavku hrane. Dajte svom djetetu da napravi spisak za nabavku ili "stvari koje treba uraditi". Onda mu vi pročitajte spisak. Izložite pismene radove svog djeteta.

Tražite od svog djeteta da ...	Vaše dijete već može ...	Možete podsticati svoje dijete ...
Ispriča drugima o namjeravanom značenju crteža i pisanja.	<p>Koristiti pisanje da izrazi ideje i informacije.</p> <p>Reći prijatelju, tokom igre pretvaranja, "Dajem ti kaznu, prebrzo ideš."</p> <p>Koristiti simbole ili crteže da se izraze misli, osjećanja i ideje. Vaše dijete može crtati ili "pisati" o nekom doživljaju.</p>	<p>Ustanovite posebno vrijeme svakog dana da vaše dijete pokaže svoje crteže/pisanje porodici.</p> <p>Podstičite dijete da piše ili crta o svom odlasku u zoološki vrt ili park.</p>
Koristite razne resurse da bi omogućili pisanje.	<p>Tražiti napismeno pomoć od drugih.</p> <p>Pokušati da kopira slova ili riječi iz okoline (npr. kutije cerealija, imena, javne znakove, logo znakove, knjige itd.)</p>	<p>Razgledajte magazine i pište novi tekst za fotografije.</p> <p>Ohrabrite svoje dijete da piše u neku svrhu. "Danas, ja trebam napisati pismo djedu. Da li bi i ti htio napisati pismo?"</p> <p>Koristite tablu za porodične poruke ili magnetna slova na frižideru da bi vaše dijete moglo sastavljati riječi dok se spremi užina ili obrok.</p> <p>Predstavite djetetu razne vrste štampanih papira (kao što je notes, poslovni i drugi kalendarji, satovi, potvrde, novine, telefonski imenici, itd.)</p>

STANDARD (CILJ):**Primjenjuje umijeće ranog čitanja.**

Tražite od svog djeteta da ...	Vaše dijete već može ...	Možete podsticati svoje dijete ...
Pokazuje interesovanje za čitanje i za knjige.	<p>Prepoznati i često tražiti svoju omiljenu knjigu(e).</p> <p>Izabrati da "čita" ili razgleda knjige.</p> <p>Reagovati na slike u knjigama i govoriti o njima.</p>	<p>Ohrabrite svoje dijete u njegovim pokušajima da čita. Slušajte njegove priče.</p> <p>Vodite razgovor kada čitate da povežete knjigu sa iskustvima u životu vašeg djeteta.</p> <p>Čitajte knjige koje su lako prepoznatljive ili imaju lako predvidljiv tekst kao što su "Pošla Maša u šumu", "Pačija škola"; napravite pauzu tokom čitanja i dozvolite vašem djetetu da ubaci riječi koje se ponavljaju.</p> <p>Ponudite razne knjige, posebno one bez riječi (slikovnice) da bi podstakli vaše dijete da izmisli svoje priče sa slikama.</p> <p>Često vodite svoje dijete u biblioteku.</p> <p>Posjetite knjižare, posebno tokom vremena pričanja priča.</p> <p>Otpočnite ili unaprijedite kućnu "biblioteku." Odredite policu ili ormara za knjige vašeg djeteta.</p>

Tražite od svog djeteta da ...	Vaše dijete već može ...	Možete podsticati svoje dijete ...
Pokaže vještinu rukovanja knjigom.	Držati knjigu uspravno i okretati stranice knjige, od početka prema kraju. Početi da pregleda knjige od vrha prema dnu i s lijeva na desno.	Dopustite vašem djetetu da pridržava knjigu i okreće stranice. Istražujte sa svojim djetetom kako knjiga funkcioniše. Razgovarajte o naslovnoj stranici knjige, naglas čitajte imena autora i ilustratora, predstavite likove i ispričajte nešto o priči. (npr. možete početi time što ćete reći, "pogledaj šta je na naslovnoj stranici ove knjige")
Da se pretvara da čita lagane ili predvidljive knjige ili da pokušava zajedno čitati tokom njegovog omiljenog dijela priče.	Pridružiti se sa predvidljivim frazama (npr. "Trči, trči što brže možeš. Ne možeš me uhvatiti. Ja sam čovjek od medenjaka Gingerbread Man.") Koristiti slike i/ili okruženje da bi razumio značenje. Može "čitati" početne knjige, knjige bez teksta, poznate knjige sa rimama, i/ili predvidljive knjige prepričavanjem priče po sjećanju i/ili signalima sa slikama.	Pridružite se sa predvidljivim frazama (npr. "Medo, medo, vidim ja tebe.", "Ogledalce, ogledalce moje – kaži mi najljepši na svijetu ko je?") Čitajte predvidljive knjige sa slikama koje često ponavljaju riječi u priči. Nanovo čitajte priče i predvidljive knjige. Kada se dijete upozna sa knjigom, on/ona će se pretvarati da čita, ili glumiti. Obezbijedite odjeću i opremu.
Reaguje na tekst.	Identificiraju poznate objekte na ilustracijama. Govori o tekstu ili izražava osjećanja vezano za tekst. Predviđa šta će se dogoditi i možda koristi slike kao vodič. (npr.. "Kladim se da će pasti.") Koristiti glas junaka iz priče i "čita" tekst kao što je "Ja sam zli stari trol."	Postavljajte pitanja, prikladno reagujući kada vaše dijete govori o pričama. Pokažite zainteresovanost i uzbudjenje. Obezbijedite knjige u kojima će vaše dijete otvarati preklopnice, gledati kroz izrezane otvore itd. Kada čitate predvidljive knjige, pitajte svoje dijete šta misli da će se sljedeće dogoditi. Dok čitate, pravite grimase i mijenjajte glas da bi oživili junaka iz priče. Pomožite svom djetetu sa informacijama koje nedostaju u priči ili ga zbumuju.

Tražite od svog djeteta da ...	Vaše dijete već može ...	Možete podsticati svoje dijete ...
"Čita" tekst i simbole iz okruženja.	<p>Prepoznavati znakove restorana brze hrane i prodavnica (npr. McDonald's, K-Mart).</p> <p>Prepoznavati znakove proizvoda (npr. Cheerios, Barbie, Lego's).</p> <p>Prepoznavati znakove u svom okruženju (npr. STOP, MEN, WOMEN, EXIT, itd.).</p>	<p>Tražite od svog djeteta da pronađe slova abecede na konzervama/kutijama od hrane, namirnicama, i ostalim predmetima u domaćinstvu.</p> <p>Pokažite na tekst u vašoj okolini kada se vozite prema školi ili na izlet.</p> <p>Napravite knjigu od kutije za cerealije. Izrežite reklamu teksta koje dijete prepoznaće i zajedno napravite knjigu.</p> <p>Dozvolite djetetu da vam pomogne da sklonite namirnice i ohrabrujte ga da čita etikete, vrhove kutija, i pakete dok ih sklanja.</p>
Identificuje neka slova abecede.	<p>Identifikovati neka slova u svom imenu.</p> <p>Može identifikovati neka slova i ostale lično važne stvari (npr. "c" kao "cookie", "d" for "dog", "m" kao "mom".)</p>	<p>Napravite knjigu abecede ili svaštaru sa slovima.</p> <p>Napravite poster sa slovima i okačite ga na zid u sobi vašeg djeteta.</p> <p>Koristite magnetna slova za igru sortiranja. Zajedno pronađite slova sa krivuljama. Nađite slova sa ravnim linijama.</p> <p>Napravite slova od tjestea, ispecite i pojedite ukusna slova.</p> <p>Prikažite upotrebu teksta u okruženju. "Dana, Cheerios su moje omiljene cerealije. Imaju veliko "C" i u obliku su kruga."</p>

Tražite od svog djeteta da ...	Vaše dijete već može ...	Možete podsticati svoje dijete ...
Shvati da tekst predstavlja izgovarane riječi.	<p>Prepoznati svoje ime kad je napisano.</p> <p>Znati da etiketa "stolica" na stolici znači, "stolica."</p> <p>Pratiti riječi na stranici knjige i "čitati" priču.</p> <p>Shvatati da je slovo različito od riječi.</p>	<p>Koristite ime svoga djeteta u priči i aktivnostima. Štampajte slova iz imena djeteta na papiru i izgovarajte svako slovo dok ga ispisujete. "D...A...N...A."</p> <p>Stavite slova vašeg imena i imena vašeg djeteta na vrata frižidera,</p> <p>Pokazujte tekst dok ga naglas čitate. Pratite tekst svojim prstima dok čitate s lijeva na desno.</p>
Razvija osjećaj za priču.	<p>Ispričati priču sa slikom.</p> <p>Prepoznati varijacije u prepričavanju priča.</p> <p>Predviđjeti ishod priče.</p> <p>"Čitati i ponovo čitati" priče.</p> <p>Ispričati priče sa početkom, sredinom, i završetkom.</p> <p>Diktirati priče da ih drugi mogu zapisati.</p> <p>Ispričati priče zasnovane na ličnim doživljajima, mašti, snovima, i/ili priče iz knjiga.</p> <p>Sjećati se informacija o okolini, junacima i događajima iz priče.</p>	<p>Podstičite svoje dijete da pripovijeda doživljaje i opisuje događaje. Pitajte: "A šta se onda dogodilo?" da bi podstakli priču.</p> <p>Saćinite dnevnik "priče" koji uključuje opis omiljenih izleta. Ilustrijte ga fotografijama i crtežima.</p> <p>Dozvolite svom djetetu da vam diktira priču i da je kasnije ilustruje." Dajte komentar: "Stvarno mi se sviđa kako je tvoja priča počela.. Stvarno mi se sviđa završetak tvoje priče.. Lijepo je što je dječak pronašao svog izgubljenog psa."</p> <p>Omogućite svom djetetu da podijeli sa vama svoje dnevne aktivnosti tokom večere.</p>

STANDARD (CILJ):**Prati zvukove u jeziku.**

Tražite od svog djeteta da ...	Vaše dijete već može ...	Možete podsticati svoje dijete ...
Ponavlja rime, jednostavne pjesmice, poeme i igre sa prstima.	<p>Govori ili pjeva dječje rime kao što je "Pliva patka preko Save, nosi pismo na vrh glave...", "diha, diha, četiri noge...".</p> <p>Pjeva jednostavne pjesmice kao što je "Tašun, tašun tanana...", "En, ten, tini...".</p> <p>Izgovara poeme i igre prstima kao što je "Ring, ring, raja, puna korpa jaja...", "Ide bubamara, ne može da spava....".</p>	<p>Pjevajte dječje rime, jednostavne pjesmice ili omiljenu poemu sa svojim djetetom.</p> <p>Omogućite mu da izmisli ritam, pjesmu, ili melodiju i snimite je.</p> <p>Održite recital poslije večere za porodicu.</p> <p>Naučite ga rime, pjesme o imenu vašeg djeteta, kućnog ljubimca, itd.</p>
Učestvuje u igrama riječi.	<p>Pljeskati na slogove riječi (npr. plješće na ime i ritam.)</p> <p>Kreira riječi zamjenom jednog zvuka drugim (npr. "Ja volim da jedem... jabuke i banane, tabuka i tanane.")</p> <p>Učestvuje u igrama rimovanja (npr. idite u potragu za "skrivenim blagom" i pronadite nešto što se rimuje sa predmetom koji ste pronašli: torba - čorba).</p>	<p>Igrajte igre rime. Neka vaše dijete kaže riječ a vi dajte riječ koja se rimuje (npr. dijete – dog, "roditelj" "hog."</p> <p>Izaberite priče sa frazama koje se ponavljaju.</p> <p>Igrajte igre "pljeskanja" sa imenom vašeg djeteta i imenima njegovih prijatelja. Objasnite da su neka imena kratka i treba pljesnuti jednom ("Bob") a neka su duga i treba pleskati više puta ("Jen-ni-fer").</p> <p>Izmislite smiješne blesave riječi (nose, dose, rose, yose).</p>

Tražite od svog djeteta da ...	Vaše dijete već može ...	Možete podsticati svoje dijete ...
Razlikuje neke zvukove u riječima.	<p>Pratiti knjige koje su koncentrisane na specifične zvukove (npr. Maše osa Siniši sa nosa, Čik vorče).</p> <p>Shvatati razliku između riječi koje zvuče slično (npr. "nos i bos", "kost i most").</p> <p>Eksperimentiše sa jezičkim zvukovima (kao sssssunce, zvrrrrrrrrrr, psssss).</p> <p>Pratiti početne zvukove u poznatim riječima (npr. "ova riječ počinje kao moje ime: S...Samir, s...stolica.").</p> <p>Igrati se sa zvukovima koji se ponavljaju (npr. En, ten, tini..., Ovako se ruke miju, ovako, ovako...)</p>	<p>Predstavite mu knjige, kasete i kompjuterske programe. Ovi predmeti će omogućiti vašem djetetu da čuje priče, zajednički čita, sklapa rime, itd.</p> <p>Igrajte se "Na slovo"..."Ja vidim nešto na slovo T kao Tanja i rimuje se sa krava (trava)."</p>

Uputstva za čitanje za roditelje

Uključite aktivnosti vezane za čitanje na listu svakodnevnih stvari koje vaša porodica treba obaviti.

- Tražite jeftine knjige na buvljim pijacama, garažnim rasprodajama, knjižarama koje prodaju korištene knjige, i tezgama sa rasprodajama u knjižarama. Kontaktirajte svoj lokalni "Parents as Teachers Program" ili program porodičnog opismenjavanja za dodatne izvore za nabavku knjiga.
- često posjećujte biblioteku – tamo vas čekaju pričanje priča i specijalne aktivnosti roditelja sa djecom. Tražite knjige sa svojim djetetom u biblioteci, a pitajte i prijatelje, komšije i učitelje da sa vama podijele imena svojih omiljenih knjiga.
- Pomozite svom djetetu da razvije osjećaj za jezik u svom razumijevanju svijeta (obezbijedite knjige koje su napisali ljudi raznih nacionalnosti ili pišu o ljudima koji su raznih nacionalnosti).
- Izaberite knjige koje su prikladne uzrastu i stepenu razvoja vašeg djeteta koje predstavljaju njegovu kulturu, etničku grupu, porodicu, i specijalna interesovanja (auti, svemir, itd.). Takođe postoje i knjige koje pomažu u prilagođavanju promjenama (selidba u novu kuću, odlazak u novu školu, itd.).
- Rezervišite specijalno vrijeme tokom dana za čitanje svom djetetu. čitajte barem 20 minuta svakoga dana i provedite vrijeme razgovarajući o priči, slikama, i riječima. Ako imate više od jednog djeteta, pokušajte da provedete neko vrijeme čitajući svakom djetetu posebno, naročito ako je starosna razlika veća od dvije godine. Izaberite specijalno "porodično vrijeme za čitanje." Imajte na raspolaganju vaš material za čitanje i omogućite vašem djetetu (djeci) da izaberu nešto za čitanje. Opustite se i uživajte dok čitate ono što ste sami izabrali. "Porodično čitanje" pokazuje vašem djetetu da vi cijenite čitanje. Budite uzor svome djetetu. Djeca uče od onih koji ih okružuju. Entuzijastično čitajte i pišite.
- Proširite rječnik svog djeteta. Razgovarajte sa djetetom tokom obroka, kupanja, i u bilo koje drugo posebno vrijeme koje provodite zajedno. Djeca uče riječi kada se često izgovaraju. Predstavljajte nove interesantne riječi svaki dan. Objasnite značenje novih riječi, naročito onih riječi koje su važne za razumijevanje knjige.
- Upoznajte jedinstvene mogućnosti vašeg djeteta i njegove/njene individualne potrebe.
- Izložite svoje dijete raznim iskustvima – putovanjima u biblioteku, muzej, zoološki vrt, knjižare, igrama, šetnjama po parku, ili posjetama prijateljima i rođacima. U ove avanture uključite puno komentara, pitanja i odgovora. Zabilježite putovanje i dodajte fotografije.
- Budite najbolji advokat svoga djeteta. Doznađte šta pretškolski učitelj podučava vaše dijete. Pitajte o aktivnostima rane pismenosti u njegovoј učionici.
- Postarajte se da vaše dijete ima pristup redovnoj i trajnoj zdravstvenoj njezi. Hronične, neliječene infekcije srednjeg uha mogu dovesti do zaostajanja u razvoju jezika, što može odložiti učenje čitanja.
- Televizija može biti odličan alat za opismenjavanje, takođe. Ključ je ograničiti šta se gleda, odvojiti vrijeme za zajedničko gledanje, razgovarati o tome šta se gleda, i podsticati na dalje čitanje. Postoje neki segmenti na televiziji koji takođe imaju težište na pismenosti. Mnogi stručnjaci predlažu da djeca ne gledaju više od 10 sati televizije svake sedmice. **Napomena:** Televizijski programi sa titlovanim tekstom mogu biti od koristi djeci koja su gluha, slabo čuju, koja uče engleski jezik kao drugi jezik, ili imaju teškoća u čitanju.

Veze opismenjavanja za roditelje

Za više informacija o čitanju sa vašim djetetom:

Hart, B. & Risley, T. (1995). "Meaningful Differences in the Everyday Experiences of Young American Children." Baltimore: Paul H. Brookes Publishing Co.

Neuman, Susan B.; Copple, Carol; & Bredekamp, Sue; 2000. "Learning to Read and Write." Washington D.C. National Association for the Education of Young Children.

Trelease, Jim (1995). The Read-Aloud Handbook. Penguin

Center for the Improvement of Early Reading (CIERA) – www.ciera.org

Federal Even Start Family Literacy – www.ed.gov

HIPPY – www.hippyusa.org

International Reading Association – www.nifl.gov

LIFT-Missouri (Literacy Investment for Tomorrow) – www.lift-missouri.org

Missouri Department of Elementary and Secondary Education – www.dese.state.mo.us

Missouri Head Start Collaboration Office – www.moheadstart.org

National Center for Family Literacy – www.famlit.org

National Center for Learning Disabilities – www.ncld.org

National Institute for Literacy – www.nifl.gov

Parents as Teachers National Center – www.patnc.org

PBS – www.pbs.org

National Research Council (Preventing Reading Difficulties in Young Children) – www.nas.edu or www.4nationalacademies.org

National Research Council (Starting Out Right: A Guide to Promoting Children's Reading Success) – www.nas.edu or www.4nationalacademies.org

ParentLink – outreach.Missouri.edu/parentlink

Practical Parenting Partnerships – www.pppct.org

Reading is Fundamental – www.rif.org

U.S. Department of Education – America Reads Program – www.ed.gov

Resursi za djecu

Knjige abecede

Dr. Seuss's ABC ; Chicka, Chicka, Boom, Boom – Bill Martin and John Archambault; The Handmade Alphabet – Laura Rankin; Potluck – Anne Shelby.

Knjige za pred spavanje

Bayou Lullaby – Kathi Appelt; Barnyard Lullaby – Frank Asch; The Night Kiss – Jim Ayleworth; Good Night Moon – Margaret Brown; Hush! A Thai Lullaby – Minfong Ho; Sleep Rhymes Around the World – Jane Yolen.

Kompjuterski programi

Living Books: Interactive Animated Stories (each program comes with a matching book.) Just Grandma and Me , The Cat and the Hat, Arthur's Birthday , Dr. Suess's ABC. Mogu uključivati verzije na španskom, francuskom i njemačkom. Ostali kompjuterski programi. – Bailey's House, Let's Go Read an Island Adventure.

Konceptualne knjige

Count on Your Fingers African Style – Claudia Zaslavsky; Five Little Monkeys Jumping on the Bed – Eileen Christelow; Animal Babies – Eve Spencer; Mojo Means One: Swahili – Muriel Feelings; Bicycle Race – Donald Crews; Ten, Nine, Eight – Molly Bang; We Read A to Z – Donald Crews; Anno's Counting Book – Mitsumasa Anno; Red, Blue, Yellow Shoe – Hoban; Feelings – Aliki; The Shape of Things – Dayle Ann Dodds; Today I Feel Silly and Other Moods That Make My Day – Jamie Lee Curtis; The Z That Was Zapped – Chris Van Allsburg; ABC Pop! – Rachel Isadora; Counting Kids – Kim Golding; One, Two, Three, Oops! – Michael Coleman; Mouse Count – Ellen Stoll Walsh.

Porodične proslave

Honey, I Love and Other Love Poems – Eloise Greenfield; Tar Beach – Faith Ringgold; The People Could Fly – Virginia Hamilton; Sweet Potato Pie – Anne Rockwell.

Višejezični

Alphabet Times Four – Ruth Brown; Family Pictures – Carmen Lomas Garza; Seya's Song – Ron Hirschi; In the Park –Huy Voun Lee; Dumpling Soup – Kim Jana Rattigan; Carlos and the Squash Plant – Jan Romeros Stevens.

Knjige bez riječi

Ne sadrže riječi, priča je ispričana samo slikama poredanim po hronološkom redi You Want to be My Friend? – Eric Carle; Pancakes for Breakfast – dePaola; A Boy, a Dog and a Frog – Mayer Mercer; School – Emily McCully; Deep in the Forest – Brinton Turkle; Rosie's Walk – Pat Hutchins; Moonlight – Jan Ormerod; A Birthday Wish – Ed Emberley; Ah-Choo! – Mercer Mayer.

Slikovnice Alexander and the Terrible, Horrible, No Good, Very Bad Day – Judith Viorst; The Very Hungry Caterpillar – Eric Carle; What's Under My Bed? – James Stevenson; Where the Wild Things Are – Maurice Sendak; Thomas Snowsuit – Robert Munsch; Snuffy – Dick Bruna; No Jumping on the Bed – Tedd Arnold; Madeline – Ludwig Bemelmans; If You Give a Mouse a Cookie – Laura Numeroff; The Giving Tree – Shel Silverstein; A House is a House for Me – Mary Ann Hoberman; The Snowy Day – Ezra Jack Keats; A Chair for My Mother – Vera B. Williams; A Ride on Mother's Back – Emery & Durga Bernhard; Kinda Blue – Ann Grifalconi; The Mitten – Jan Brett; Carlos and the Squash Plant (Carlos y la planta de calabaza) – Jan Romero Stevens; The Story of Ruby Bridges – Robert Coles.

Poezija/Rime Shake It to the One That You Love the Best: Play Songs and Lullabies from Black Musical Traditions – Cheryl Warren; 10 Little Fingers & Other Play Rhymes & Action Songs from Latin America – Jose Luis Grozco; Read-Aloud Rhymes for the Very Young – Jack Prelutsky; Five Little Monkeys Jumping on the Bed – Eileen Christelow; All Night, All Day: A Child's First Book of African-American Spirituals – Ashley Bryan; Brown Bear, Brown Bear, What Do You See? – Bill Martin Jr.; Hey Diddle Diddle – Marilyn Janovitz; Hickory Dickory Dock and Other Nursery Rhymes – Carl Jones; The Sky Is Not so Far Away – Margaret Hillert; Peanut Butter and Jelly: A Play Rhyme – Nadine Westcott.

Predvidljive knjige Sadrže uzorke riječi ili rečenica koje se ponavljaju dovoljno često da djeca mogu predvidjeti njihovo pojavljivanje. Brown Bear, Brown Bear, What Do You See? – Bill Martin Jr.; Are You My Mother? – P.D. Eastman; Do You Want to be My Friend? – Eric Carle; Fat Mouse – Harry Stevens; Goodnight Moon – Margaret Wise Brown; It Looked Like Spilt Milk – Charles Shaw; The Little Old Lady Who Was Not Afraid of Anything – Linda Williams; Where's Spot – Eric Hill; Tikki Tikki Tembo – Arlene Mosel; The Wheels on the Bus – Maryann Kovalski; Whose Footprints? – Molly Coxe.

Stvarni događaji/Zabavne knjige Roll of Thunder, Hear My Cry – Mildred Taylor; We Are Having a Baby – Vicki Holland; Peter's Chair – Ezra Jack Keats; Moving Day – Tobi Tobias; The Three Billy Goats Gruff – Arnold Lobel; Nathaniel Willy Scared Silly – Judith Mattews; The Teeny Tiny Woman – Paul Galdone; When Sophie Gets Angry – Really, Really Angry – Molly Bang; Guess How Much I Love You? – Sam McBratney; Flossie and the Fox – Patricia McKissack; Pig in the Mud in the Middle of the Rud – Lynn Plourde; Picky Mrs. Pickle – Christine Schneider; Caps for Sale – Esphyr Slobodkin; Oonga Boonga – Frieda Wishinsky; Shake My Sillies Out – Raffi; There Was an Old Lady Who Swallowed a Fly – Simms Tabak; Badger's Parting Gifts – Susan Varley; I Have a Loose Tooth – Sally Noll; Just Like Me – Barbara Neas.

Poredtoga:

Resursi

- AMERICA READS CHALLENGE: Read•Write•Now Partners Group (1998). Checkpoints for progress in reading and writing for families and Communities. U.S. Department of Education, Washington, D.C.
- Burns, M. Susan; Griffin, Peg; Snow, C.E. (Eds.) 1999. "Starting out right: Guide to Promoting Children's Reading Success." National Academy Press, Washington, DC.
- National Institute for Literacy (NIFL), the Center for the Improvement of Early Reading Achievement (CIERA) and U.S. Department of Education (2001). Put reading first. National Institute for Literacy at ED Pubs, Jessup, Maryland.
- Neuman, Susan B.; Copple, C.; & Bredekamp, S.; 2000. "Learning to Read and Write." Washington D.C. National Association for the Education of Young Children.
- Trelease, Jim (1985). The Read-Aloud Handbook. Penguin Books. New York, New York.

Specijalne napomene

Februar 2002

Missouri Department of Elementary and Secondary Education
Early Childhood Section
P.O. Box 480, Jefferson City, MO 65102-0480
Web stranica: <http://dese.mo.gov>